

Андріана СЕНІВ

Здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0525-946X>
andriiana.seniv@lnu.edu.ua

Лариса ЗОМЧАК

к.е.н., доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка

СТІЙКІСТЬ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Andriana SENIV

Master level student

Ivan Franko National University of Lviv

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0525-946X>
andriiana.seniv@lnu.edu.ua

Larysa ZOMCHAK

PhD, Associate Professor, Ivan Franko National University of Lviv

RESILIENCE AND TRANSFORMATION OF UKRAINE'S BANKING SYSTEM DURING THE FULL-SCALE WAR

Дослідження банківської системи України в умовах війни є надзвичайно актуальним, адже її стабільність є ключовою для підтримки економіки країни. Війна створила безпрецедентні виклики для банківського сектору, включаючи прямі руйнування інфраструктури, відтік депозитів та зростання неплатежів.

Наукові дослідження банківського сектору акцентуються на різних аспектах його функціонування. Зокрема, дослідження [1] про фінансову стійкість місцевих бюджетів у період війни допомагає зрозуміти макроекономічний контекст, в якому функціонують банки. Робота [2] про прогнозування банківського маркетингу є корисною для аналізу докризових тенденцій, дозволяючи порівняти довоєнні стратегії з адаптацією банківської системи до нових умов. Стаття [3] про облікову ставку як інструмент монетарної політики безпосередньо стосується теми, оскільки зміна облікової ставки є ключовим інструментом Національного банку України для стабілізації фінансової системи під час війни. Також, праці [4] про регіональні ринки праці та [5] про структурну модель економіки України, взаємозв'язок між ВВП та промисловим виробництвом, дозволяють оцінити економічні чинники, що впливають на кредитоспроможність клієнтів і загальну стабільність банківського сектору.

Впродовж 2017-2023 років кількість діючих банків в Україні скоротилася з 96 до 67. Після початку повномасштабного вторгнення було припинено діяльність російських банків, що призвело до ліквідації 2% чистих активів сектору. Незважаючи на тимчасове падіння рентабельності, банківська система України демонструвала зростання показників до 2021 року, а в умовах війни, у 2022 році, вони знову зросли, що свідчить про високу капіталізацію

та здатність системи витримувати кризові навантаження. Загальні активи банків України зростали протягом 2019-2023 років, незважаючи на тимчасове падіння на початку повномасштабного вторгнення. Найбільше зростання показали державні банки, їхня частка в чистих активах зросла, тоді як частка банків з іноземним капіталом знизилася. Це свідчить про зміщення ролі державних банків як опорних у кризових умовах. Також спостерігається перерозподіл депозитів фізичних осіб: частка депозитів у приватних банках зросла з 17.5% у 2022 році до 18.6% у 2023, тоді як частка державних банків знизилася з 24.8% до 24.5%. Це може бути пов'язано зі зміною довіри населення та пошуком більш безпечних і надійних установ [6].

Проте, в рамках дослідження виникають певні дискусійні проблеми. Дослідження вказує на зростання неплатежів як один з факторів зниження активів банків, проте не надає детального аналізу їх структури та обсягів. Це є ключовою проблемою, яка може вплинути на довгострокову стабільність системи. Необхідно дослідити, як банки управляють проблемною заборгованістю та які механізми реструктуризації використовуються. Перерозподіл депозитів від державних банків до приватних є цікавою тенденцією, яка потребує глибшого аналізу. Які фактори, крім обачності, вплинули на це? Чи є це короткостроковою реакцією на кризу, чи довгостроковою зміною в поведінці клієнтів?

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що банківська система України продемонструвала високу стійкість та здатність до швидкої адаптації в умовах повномасштабної війни, незважаючи на значні виклики. Ця стійкість багато в чому пояснюється хорошою капіталізацією банків та оперативними заходами, впровадженими НБУ. У результаті вторгнення відбулася трансформація сектору: кількість банків зменшилася, частка державних банків в активах зросла, тоді як частка іноземних зменшилася. Водночас спостерігається цікавий перерозподіл депозитів фізичних осіб, що свідчить про зміну довіри та поведінки клієнтів. Подальші дослідження повинні зосередитися на аналізі управління неплатежами, оцінці обсягів державної підтримки та вивченні довгострокових змін у поведінці клієнтів для забезпечення стабільного відновлення та розвитку банківської системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зомчак, Л. М., Огородник, С. П., & Бортник, Я. В. (2025). Місцеві бюджети регіонів України: багатовимірне моделювання динаміки та фінансової стійкості в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (2 (17)), 47-53.
2. Зомчак Л. М., Вдовин М. Л. Прогнозування успішності банківського маркетингу методами логістичної регресії. *Інтелект XXI*. 2020. 5. С. 100-104.
3. Зомчак Л.М., Лапінкова А.О. Облікова ставка як інструмент монетарної політики: прогнозування методами економетричного аналізу. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 2 (02). С. 39-45.
4. Zomchak L., Nakava S. Unveiling Disparities and Resilience in Ukrainian Regional Labor Markets: Multidimensional Ranking Approach. *Developments in Information and Knowledge Management Systems for Business Applications*. 2025. Volume 8, P. 495-516.
5. Zomchak L., Miskiv D. Structural model of Ukrainian economic performance: interactions between GDP and industrial output. *Smart Economy, Entrepreneurship and Security*. 2024. №2(2). P. 7–16.
6. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua>